

Slobodu myšlienok a ich zdieľanie, teda za slobodu tlače.

2. Slobodu osobnú, dľa ktorej bez veledôležitých [na jednoduchô] podozrenia človek zákonne neodsúdený, zavretým byť nesmie.

3. Slobodu spolkovitosti.

Toto sú hlavnie ťahy nášho politického vyznania, ktoré [ctenému] obecnstvu volebného okresu Mošovského predstierame, tým nezvratným predsavzatím, že v páde vyvolenia jedného lebo druhého z nás zásady té mužne hájiť a v zákon uviesť za svätú povinnosť našu pokladať si budeme.

4. Jako jednotlivcov, tak zvlášte národného hospodárstva sa dobročinne dotýka a preto žiada:

a) aby sa ku pozdvíženiu priemyslu a kupectva pracovalo tým, žeby dane od kupectva s cudzozemskom provodeného prestali a pasy k tomuto cieľu do cudzozemska braté rovné s pasmi pre [vnútro] Uhorsko taxované boli.

b) Aby sa o zákonné ulavenia trpiaceho človečenstva postaralo.

[pri vypracovaní kľúča ustanoviť majúcich sa daní, aby sa hľadelo na menšiu úrodnosť horných stolíc a tak aby pre tieto stolice daň pozemnia pomerne menšia bola.]

[5. Keď pre ubezpečenie spomenutej ústavy žiadosť prednesieme, aby sa ústava táto každej korunnej zemi Rakúska dostala.]

121

Volebný program Štefana Závodníka pre maďarského kandidáta B. Ulmanna pre voľby do uhorského snemu vo volebnom okrese Považskobystrickom.

Uverejnili PbV, roč. V, č. 104. Budín 29. novembra 1865.

Pružinský r. k. farár Štefan Závodník, známy príslušník štúrovskej družiny, zamýšľal zúčastniť sa volieb do uhorského snemu roku 1865, ale pre neprístojnosti, ktoré sa robili pri volebnej agitácii, odstúpil a žiadal maďarského spolukandidáta Ulmanna, aby jeho program zastupoval. Závodník venoval značnú pozornosť vo svojom programe aj hospodárskym požiadavkám.

Žiadosti voličov okresu Povážsko-Bystrického svojemu zástupcovi v čas voľby dňa 20. nov. 1865 verejne kroz nižepodpísaného spolukandidáta odovzdané

1. Aby sa pri každej otázke v sneme krajinskom pretriasal sa majúcej p. zástupca náš rozpamätal, že jeho vyslal chudobný ľud čisto-slovenský v trenčianskej stolici bývajúcí, ktorý on brániť, a svedomite zastávať si vzal za svätú povinnosť svoju, nasledovne:

2. Krome jednoty ríše rakúskej, a celistvosti krajiny našej Uhorskej, ktorú zastávať musí, spolu nech upamätá milú spoločnú vlasť našu Uhorskú na to, aby nebola nám ubohým Slovákom macochou, ale pravou matkou, lebo to spravodlivosť so sebou donáša, že zaslúžia všetci krajiny uhorskej obyvatelia, ktorí nesú jednaké bremená a ťarchy, aby v krajine aj jednakú slobodu, jednaké práva, jakožto jednej vlasti obyvatelia požívali; a preto po

3. Dopustiť nesmie náš zástupca, aby trojmiliónový národ slovenský, jakožto starší brat národa maďarského v Uhorsku, pod tohože tutorstvom napozatým stál, a snáď jako nedospelé nemluvniatko, alebo jako sluha a otrok utláčaný a od spoločnej misy úradov krajinských odsudzovaný, odsadzovaný a odstrkovaný bol. Jako tiež po

4. Nesmie dovoliť, aby krásna a materinská reč naša slovenská len jako nejaká opovrhnutá slúžka reči maďarskej slúžiť, klaňať a koriť sa musela; však ale jako jej vlastná sestra, aby pri všetkých verejných, stoličných, gazdovských, školských atď. poradách a dopisoch — aby každý občan, čo sa hovorí a jemu píše, rozumieť mohol; táže naša reč slovenská v stoliciach slovenských užívaná a v nej aj zápisnice (protokoly) písané a vedené napozatým boli;

5. To vymôcť sa musí usilovať, aby napozatým nielen k vzdelaniu, vyučeniu, povýšeniu a osláveniu národa maďarského na dolnej zemi, uhorsko-maďarské Akadémie, Múzea, divadlá, školy, ústavy gazdovské, železnice — atď. veľkými krajinskými a tak aj našimi nákladkami sa zakládali, ale aby pravomocnosti krajiny uhorskej v spravodlivosti svojej blahosklonný ohľad vzali už raz aj na chudobnejšie vrchami a neúrodnými skalami poprepletané a posiate kraje okolia slovenského a tomuto tiež podobne horeuvedené potrebné ústavy, jako aj rukodielne, sporiteľne, sýpky, ku jeho ošťastliveniu, poľahčeniu a povýšeniu dopriali a do života uviesť krajinskými podporami peňažitými napomáhali.

6. Pousiluje sa upozorniť krajinu na to, že ponevác kraje naše Horňo-Uhorska zväčša sú neúrodné, preto aj pri nakladaní a rozdeľovaní daní (porcií, kontribúcie), aby sa tak spravodlivý kľúč vyrobil, žeby sme my proti úrodným zemiám Dolňo-Uhorska ukrivdení neboli, — tak tiež po

7. Pre obľahčenie nášeho kraja, obzvláštne stolice trencianskej, keď nás prozretnosť božská v blízkosti solných baní postavila, kde dovoz soli tak mnoho nestojí, jako inde v oddialenejších krajoch, preto účinkovať mu treba bude pri sneme aj na to, aby u nás lacnejšej sa predávala soľ. — Konečne žiadame p. zástupcu aj o to,

8. Ponevác Horňo-Uhorsko pre neúrodnosť rôl výživu v kupectve (obchod) s košíkmi, so sklom, drótom, drevom, kosou, mlátením atď. hľadať musí, áno pri obrábaní vrškových a skalnatých rôl Horno-Uhorska väčšiu silu a pomoc potrebuje čeladi domácej, nežli na dolnej zemi, preto z ohľadu vojanských povinnikov nech sa slušný ohľad vezme aj z toho ohľadu na kraje naše, a tak menší počet ročite odobiera na vojnu synov našim slovenským otcom a rodinám;

Ostatne: z ohľadu regálov, mýt a odkúpenia domkárov kuriálskych má p. zástupca v svojom Programe; a tak jestli slušné a spravodlivé tieto žiadosti naše svedomite zastúpiť sa zaväzuje, nech ho Pán šťastlivo sprevádza a jako verného zástupca nášeho živí.

Štefan Závodník, farár a dekan v Pružine a spolukandidát okresu p. bystrického.¹

---

¹ B. Ulmann.